DODATEK K PLATNÝM ŠKOLNÍM VZDĚLÁVACÍM PROGRAMŮM

Název školy: Střední průmyslová škola chemická a Gymnázium Brno

Adresa školy: Vranovská 1364/65, 614 00 Brno

RED – IZO: 600013928

IČO: 62157264

Článek I
Předmět dodatku
Tento dodatek upravuje přesun části učiva v předmětu základy společenských věd mezi jednotlivými ročníky. Veškeré ostatní části ŠVP zůstávají beze změn.

Článek II
Přesun učiva předmětu základy společenských věd a odpovídajících ŠVP výstupů mezi jednotlivými ročníky.
Propojení RVP výstupů s učivem a ŠVP výstupy zůstává beze změny. Průřezová témata u jednotlivých ročníků zůstávají také beze změny.

Základy společenských věd	**1. ročník**
Učivo	**ŠVP výstupy**
PSYCHOLOGIE Podstata lidské psychiky Vědomí – podnět, počitek, práh čivosti, vjem Smyslové vjemy Kognitivní procesy: • myšlení • paměť – krátkodobá versus dlouhodobá, • proces zapamatování • pozornost – záměrná versus bezděčná • inteligence – IQ • učení – příklady druhů učení, hygiena učebního procesu, volní procesy (motivace, emotivita) Osobnost člověka Temperament versus charakter (Hippokrates, Pavlov, Kretschmer, Eysenck, Jung) Vývojová psychologie (akcent pubescence, adolescence) Psychologie v každodenním životě Zátěžové situace Základní psychické poruchy Systém poraden **OBČAN VE STÁTĚ** Stát Znaky, funkce státu Formy státu Právní stát – Znaky právního státu, dělení státní moci	**PSYCHOLOGIE** Vysvětlí vznik vjemu, identifikuje rozdíl mezi počitkem a vjemem. Na příkladu jednotlivých smyslových vjemů objasní princip jejich vzniku, určí, co je receptorem, a jmenuje základní poruchy vnímání. Vysvětlí, jaké faktory efektivně zvyšují paměť či pozornost, případně, co může paměť, resp. pozornost snížit. Definuje pojem IQ. Vyjmenuje základní kognitivní procesy a vysvětlí jejich význam v procesu učení. Porovná různé metody učení a vybere nejúčinnější pro své studium. Uplatňuje zásady duševní hygieny. Objasní, proč a jak se lidé odlišují ve svých projevech chování. Porovná vývoj osobnosti v jednotlivých fázích života. Vymezí typické charakteristiky jednotlivých vývojových etap, zejména pubescence a adolescence. Využívá své poznatky při sebepoznávání – např. vyhodnotí si rysy svého temperamentu na Eysenckově škále temperamentů. Na příkladech ilustruje vhodné způsoby vyrovnání se s náročnými životními situacemi. Vysvětlí pojmy stres, frustrace, deprivace. Definuje základní psychické poruchy. Orientuje se základním způsobem v systému poradenství.

Ústava ČR (1. ústava ČSR, 1920) Demokracie Principy a podoby reálné demokracie Právní versus sociální stát Podstata občanské společnosti Politický život ve státě – politická participace, druhy politických programů, volby a volební systémy Lidská práva Listina základních práv a svobod (Štrasburk versus Haag) Funkce ombudsmana	Umí vybrat a naplánovat efektivní cestu pomoci v náročných životních situacích, např. doporučí vhodnou odbornou pomoc. **OBČAN VE STÁTĚ** Vymezí pojem státu s důrazem na jeho definiční znaky (území, obyvatelstvo, státní moc) a základní funkce. Rozliší různá uspořádání státu (unitární, federace…) a základní formy vlády. Určí základní principy právního státu. Určí hlavní subjekty moci zákonodárné, výkonné a soudní v ČR, rozliší jejich pravomoci a náplň činnosti. Porozumí významu a funkci ústavy. Identifikuje základní hodnoty a principy moderní evropské demokracie. Rozliší znaky demokratického a totalitního státu. Popíše strukturu státní správy a územní samosprávy ČR. Uvede příklady možné politické participace. Rozliší mezi konvenčními a nekonvenčními způsoby politické participace. Zná druhy politických programů a z ukázky usoudí, o jaký druh politického programu se jedná. Charakterizuje znaky demokratických voleb. Vysvětlí rozdíl mezi aktivním a pasivním volebním právem (zná jednotlivé věkové hranice aktivního a pasivního volebního práva v ČR). Vysvětlí podstatu poměrného a většinového volebního systému. Charakterizuje LZPS. Na příkladech rozpozná porušování lidských práv a umí rozlišit, o jaká práva se jedná. Rozpozná na konkrétních příkladech podporu a propagaci hnutí směřujících k potlačování práv a svobod člověka. Jmenuje některá významná hnutí a organizace zabývající se ochranou lidských práv. Vysvětli funkci a popíše náplň práce ombudsmana
Základy společenských věd	**2. ročník**
Učivo	**ŠVP výstupy**
OBČAN VE STÁTĚ Ideologie Znaky a funkce Přehled vybraných ideologií – liberalismus versus konzervatismus, fašismus versus nacismus, komunismus versus socialismus, anarchismus **MEZINÁRODNÍ VZTAHY, GLOBÁLNÍ SVĚT** Evropská integrace EU – podstata, vznik, jednotný trh, orgány EU Mezinárodní spolupráce Významné mezinárodní organizace – RE, NATO, OSN (vznik, sídlo, orgány) Proces globalizace Pozitiva a negativa globalizace Hlavní světová ohniska napětí Humanitární pomoc	**OBČAN VE STÁTĚ** Definuje pojem ideologie, politická doktrína vysvětlí jejich vzájemný vztah. Identifikuje nástroje totalitních režimů, které je udržují u moci. Porovná základní shody a rozdíly mezi totalitními režimy **MEZINÁRODNÍ VZTAHY, GLOBÁLNÍ SVĚT** Orientuje se ve vývoji procesů evropské integrace po skončení druhé světové války. Identifikuje základní svobody EU (volný pohyb zboží, osob, služeb a kapitálu). Rozlišuje funkce orgánů EU a uvede příklad jejich činnosti. Rozpozná členské země EU. Orientuje se v dopadech začlenění ČR do EU a do schengenského prostoru. Určí cíle a strukturu mezinárodních organizací (RE, NATO, OSN). Orientuje se v hlavních globálních problémech současného světa.

SOCIOLOGIE Společenská podstata člověka Socializace (role versus pozice) Asertivní komunikace Zvládání konfliktu Sociální struktura společnosti Skupinová struktura společnosti Sociální stratifikace (mobilita) Společenský řád – normy versus deviace, sociální Kontrola Sociální fenomény a procesy Sociální problémy Sociální deviace	Uvede na příkladu, jak lze realizovat zásady udržitelného rozvoje v běžném životě. Rozpozná na konkrétních příkladech dopady globalizace na život občanů ČR. Jmenuje hlavní ohniska současného světového napětí, rozliší a porovná jejich příčiny a usuzuje na možná řešení. Definuje termín rozvojová spolupráce a humanitární pomoc a umí vysvětlit rozdíl mezi oběma druhy pomoci. Jmenuje některé humanitární organizace působící na území ČR **SOCIOLOGIE** Definuje socializační proces (umí vyjmenovat jeho fáze). Na příkladu doloží rozdíl mezi sociální rolí a sociální pozicí. Rozliší na příkladech úspěšnou a neúspěšnou komunikaci, manipulaci, asertivní jednání, naslouchání či empatii. Klasifikuje skupinovou strukturu společnosti. Umí definovat pojem primární skupina a vysvětlí její význam pro socializaci jedince ve společnosti. Identifikuje rozdíl mezi pojmy primární skupina a primární vztah. Zná alespoň dva autory stratifikačních teorií a umí popsat jejich koncepci rozdělení společnosti. Umí rozlišit mezi společností mobilitě uzavřenou a otevřenou, na příkladu vysvětlí pojmy vertikální a horizontální mobilita. Popíše sociální strukturu české společnosti. Porozumí významu společenského řádu pro soudržnost skupiny, resp. společnosti, vysvětlí pojem anomie. Na příkladech doloží různé způsoby chápání společenských norem, definuje pojem deviace. Uvede příklady sociální kontroly. Porozumí vlivu skupin a subkultur na člověka. Identifikuje diskriminaci a intoleranci k jiným skupinám. Aplikuje dosavadní poznatky na popis základních společenských problémů a usuzuje na možná řešení. Sociální problémy. Sociální deviace.
Základy společenských věd	**3. ročník**
Učivo	**ŠVP výstupy**
TRŽNÍ EKONOMIKA Na příkladu vysvětlí základní mechanismy fungování trhu. Uvede, co se skrývá za základními otázkami co, jak a pro koho vyrábět. Objasní podstatu průběhu křivek nabídky a poptávky. Vysvětlí princip tvorby tržní ceny. Základní ekonomické pojmy, mikroekonomie Základní ekonomické otázky, typy ekonomik Chování spotřebitele – teorie užitku, náklady obětované příležitosti, poptávka	**TRŽNÍ EKONOMIKA** Na příkladu vysvětlí základní mechanismy fungování trhu. Uvede, co se skrývá za základními otázkami co, jak a pro koho vyrábět. Objasní podstatu průběhu křivek nabídky a poptávky. Vysvětlí princip tvorby tržní ceny. Objasní základní principy fungování příjmů a výdajů státu. Vysvětlí podstatu základních makroekonomických ukazatelů a na příkladech uvede, jak ovlivňují

Chování výrobce – ekonomický zisk, nabídka Tržní mechanismus, nabídka versus poptávka, tvorba ceny Konkurence a regulace – monopol, otevřené trhy Národní hospodářství a úloha státu v ekonomice Makroekonomické cíle – domácí produkt, inflace, zaměstnanost, cenová stabilita, měnové kurzy Makroekonomické nástroje – fiskální politika (státní rozpočet, daně), monetární politika (úloha centrální banky) Hospodářský cyklus Finance Peníze – funkce peněz Bankovní soustava – ČNB versus komerční banky, multiplikační tvorba peněz Základní informace o kapitálovém trhu a finančních produktech **OBČAN A PRÁVO** Občanské právo Právní osobnost, zletilost, typy právnických osob Zákonné překážky manželství, vztahy mezi manžely Absolutní majetková práva (věcná práva k cizím a vlastním věcem, dědické právo) Vznik závazku, odpovědnost za vady, závazky z právních jednání Pracovní právo Základní pojmy, vznik pracovního poměru, ukončení pracovního poměru Pracovní smlouva Trestní právo Pojem, prameny a účel trestního práva Vymezení trestního činu a trestní odpovědnosti Okolnosti vylučující trestnost **RELIGIONISTIKA** Víra v lidském životě Náboženské systémy – východní filozofie, monoteistické systémy (srovnání) Církve Sekty	momentální životní úroveň občanů. Charakterizuje základní makroekonomické nástroje. Uvede rozdíl mezi fiskální a monetární politikou a vysvětlí jejich ekonomickou funkci. Rozliší základní typy daní. Objasní na příkladech, jak občan přispívá do státního rozpočtu a co z něj získává. Na příkladu historického vývoje směny objasní funkci peněz. Objasní funkci ČNB a její vliv na činnost komerčních bank. Charakterizuje základní finanční produkty. Uvede principy vývoje ceny akcií a možnosti forem investic do cenných papírů, navrhne využití volných finančních prostředků **OBČAN A PRÁVO** Vymezí pojmy právo a moc a objasní jejich vzájemný vztah. Porozumí významu práva ve společnosti. Orientuje se v systému práva (ovládá základní klasifikaci – hmotné versus procesní, veřejné versus soukromé právo…). Rozliší právní a neprávní normy. Jmenuje některá právní odvětví a uvede, zda patří do veřejného či soukromého práva Porozumí podstatě právní odpovědnosti. Vysvětlí pojem právní vztah a vymezí předmět právních vztahů. Vymezí podmínky vzniku a zániku důležitých právních vztahů. Popíše hierarchický systém právních předpisů v ČR. Uvede základní fáze legislativního procesu v ČR. Vysvětlí rozdíl mezi platností a účinností zákona. Sumarizuje všeobecné podmínky smluv. Charakterizuje strukturu systému obecných soudů. Vysvětlí význam a postavení Ústavního soudu. Popíše hlavní náplň vybraných právnických profesí. Rozliší občanské a trestní řízení a umí popsat jeho průběh. Charakterizuje právní podmínky vzniku, změny a zániku pracovně právních vztahů. Jmenuje podstatné náležitosti pracovní smlouvy. Uvede postup, jak uzavřít pracovní smlouvu, případně podat výpověď. Na příkladech uvede základní práva a povinnosti účastníků pracovně právních vztahů. Objasní funkci odborů. Uvede příklady, kdy a jakou smlouvu mimo pracovní poměr lze uzavřít a proč. Vysvětlí pojem, zásady a prameny občanského práva. Rozliší fyzické a právnické osoby. Vysvětlí podmínky vzniku manželství. Uvede příklady majetkových práv. Zná příklady relativních majetkových práv. Uvede rozdíl mezi trestním činem a přestupkem. Vymezí podmínky trestní odpovědnosti. Umí popsat průběh trestního řízení

	RELIGIONISTIKA Rozlišuje významné náboženské systémy. Porozumí roli náboženství v každodenním životě člověka. Identifikuje projevy náboženské nesnášenlivosti a sektářského myšlení. Orientuje se v působnosti církví na území ČR.
Základy společenských věd	**4. ročník**
Učivo	**ŠVP výstupy**
ÚVOD DO FILOSOFIE Podstata filozofie Filozofie v dějinách Přírodní řecká filozofie – Parmenides, Herakleitos Antika – Sokrates, Platon, Aristoteles Středověk – Augustin, Akvinský Renesance (předěl v myšlení) Racionalismus – Descartes Německý idealismus – Hegel, Kant Iracionalismus versus pozitivismus – Schopenhauer, Nietzsche, Comte Vybrané filozofické směry 20. století – existencionalismus, fenomenologie, filozofie života, postmoderní filosofie	**ÚVOD DO FILOSOFIE** Identifikuje na konkrétních mezních situacích zrod filozofického tázání. Rozpozná odlišnosti nahlížení světa (mýtus, náboženství, umění, filozofie). Určí předmět jednotlivých filozofických disciplín. Rozliší hlavní filozofické směry, uvede jejich klíčové představitele a porovná řešení základních filozofických otázek v jednotlivých etapách vývoje filozofického myšlení. Charakterizuje základní tematiku předsokratovské filozofie. Identifikuje význam Sokrata, Platónova učení o idejích a Aristotelovy systematické filozofie v dalším vývoji evropského myšlení. Porovná antický a středověký obraz světa. Charakterizuje na příkladu názorů vybraných osobností středověkého myšlení hledání vzájemného vztahu víry a rozumu. Identifikuje duchovní, ekonomické a politické aspekty nástupu renesance. Zhodnotí význam vědeckého poznání a možná rizika setrvání v intencích novověkého modelu filozofického tázání. Rozliší filozofická východiska racionalismu a empirismu. Zhodnotí historický význam hlavních myšlenek osvícenské doby. Vysvětlí podstatu německého idealismu, objasní princip Kantova kategorického imperativu. Identifikuje charakteristické znaky vybraných směrů 19. a 20. století

Článek III
Účinnost
Tento dodatek nabývá účinnosti dnem 1.9. 2025

Článek IV
Závěrečná ustanovení
Dodatek je nedílnou součástí školního vzdělávacího programu.
Všechny další údaje a obsah ŠVP zůstávají nezměněny.

……..
……..
Ing. Vilém Koutník, CSc. razítko školy
ředitel školy

V Brně dne 1.9. 2025